

Отже, використання даної технології є суспільною вимогою, що відповідає віковим та психологічним потребам дитини, має чіткі правила та форми роботи у різновіковій групі. Ґрунтується на багаторічному досвіді роботи, який показав високий рівень навчання дітей.

Список використаних джерел:

1. Вісник Монтесорі. Ювілейний випуск / за заг. ред. Б.М. Жебровського, президента Всеукраїнської асоціації Монтесорі-вчителів, першого заступника Міністра освіти і науки України. -К., 2007.-169 с.
2. Голюк О.А. Воспитание у детей чувства собственного достоинства как проекции морально-гуманистических ценностей/ О. А. Голюк, Анна Гайдукевич, Н. А. Пахальчук, И. В. Карук, К. А. Колесник / Science Review. – Warsaw (Poland). – 2018. – № – 1 (8), January. – Vol.5. – С.13-17.
3. Голюк О.А. Теоретико-методологічні засади формування діалогічної культури в майбутніх вчителів у процесі вивчення педагогічних дисциплін / О.А.Голюк // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 13. – Глухів: ГДПУ, 2009. – С.244-252.
4. Голюк О.А. Уровни развития диалогической культуры будущих воспитателей ДООУ и учителей начальной школы в процессе профессиональной подготовки / О.А. Голюк // Современные подходы к профессиональной подготовке педагога. – Мозырь : УО МГПУ им. И.П. Шамякина, 2015. – С. 13-16.
5. Голюк О.А. Ціннісні орієнтації батьків як основа забезпечення гармонійного буття дитини у сім'ї / О.А.Голюк // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 6 (155) – С. 41-44.
6. Грядовкіна Ж. Через дію до пізнання. Монтесорі-підхід до організації предметно-маніпулятивної діяльності малюків / Ж. Грядовкіна, О. Решетняк // Дошкільне виховання. – 2016. – № 1. – С. 15–19
7. Людинознавчі студії. Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «ПЕДАГОГІКА» Випуск 5/37 (2017). – С. 29-38
8. Монтесорі М. Самовоспитание и самообучение в начальной школе / Мария Монтесорри. – К., 1995. – 108 с.
9. Хилтунен Е. Дети Монтесорри : книга для педагогов и родителей / Е.А. Хилтунен. – М. : Астрель: АСТ, 2008. – 399 с.
10. Якименко С.І. Педагогічні ідеї Софії Русової та Марії Монтесорі: порівняльний аналіз : монографія / С.І. Якименко, Г.С. Міленіна. – К. : Видавничий дім «Слово», 2015. – 296 с.
11. Skwarna B. Metoda Marii Montessori – historia czy współczesność? / B. Skwarna // Życie Szkoły. – 1993. – № 10. – S. 3–34.

ВИКОРИСТАННЯ ТИПОВИХ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ірина Горобець, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н. Ю. Родюк, кандидат філологічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

USING THE TYPICAL EXERCISES FOR FORMATION OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN'S READING SKILLS

Iryna Gorobets, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті описано етапи розвитку навичок читання в дітей початкової школи. Запропоновано можливе використання різних вправ на уроках літературного читання.

Ключові слова: навички читання, якості читання, швидкість читання, усвідомленість читання.

Abstract. The article describes the stages of development of reading skills of the primary school children. It is suggested to use various exercises at the literary reading lessons.

Key words: reading skills; reading quality, reading speed, reading comprehension.

Формування і розвиток навички читання – це складний психофізіологічний процес, успішність якого залежить від можливостей зору, швидкості реакції, рівня розумового розвитку дитини, особливостей її уваги, життєвого досвіду. Навчитись читати швидко, свідомо для більшості дітей є значно складнішим завданням, ніж засвоїти певний спосіб обчислень чи вивчити мовне правило.

Протягом останніх років вийшла друком велика кількість методичних розробок українських науковців і педагогів-практиків з питань формування навичок читання. Імена І. Федоренка, В. Зайцева, І. Пальченка, О. Коваленко відомі широкому колу вчителів початкових класів. Цих авторів не можна вважати однодумцями, але в головному їхня точка зору єдина: щоб навчити дитину читати швидко й свідомо, учитель повинен розвивати її увагу, пам'ять, мислення, залучати резервні можливості зору тощо.

Мета статті – дослідити проблеми, які можуть виникати в дітей молодшого шкільного віку в процесі оволодіння читанням, а також описати вправи, які можна використовувати для вдосконалення навичок читання молодших школярів.

Читання є складним процесом, але оволодіти навичками читання повинен кожен учень, незважаючи на його вміння, бажання, природні задатки, тому перед учителем постає ряд проблем. На нашу думку, це, насамперед, питання про те, як навчити кожного учня читати швидко й правильно, як навчити учнів читати виразно, свідомо, а також як зробити так, щоб сам процес читання був приємним, радісним для дитини, а не приносив розчарування. Формування в дітей навичок читання – одне з найважливіших завдань початкової школи. Як мінімум два компоненти містить у собі сформована навичка читання:

а) техніку читання (правильне і швидке сприйняття й озвучування слів, засноване на зв'язку між їхніми зоровими образами, з одного боку, й акустичними і мовнорухливими, – з іншого);

б) розуміння тексту (його змісту).

Погодимося із твердженням О. Каптуренко: «Для того, щоб зрозуміти процес оволодіння читанням, можна порівняти, як читає грамотний дорослий читач і початківець. Грамотний дорослий читач має так зване «поле читання», тобто може охопити зором одразу значну частину тексту. «Поле читання» початківця обмежується однією буквою, хоча зором він може охопити зразу дві-три букви і назвати їх [3, с. 7].

І. Гондюл зазначає: «У читанні складу з самого початку діє зорове та слухове артикуляційне сприйняття. До того ж, і успішному навчанню читання сприяє розвиток у дітей фонематичного слуху» [2, с. 19].

Існує велика кількість різних вправ та прийомів для покращення навичок читання.

Розглянемо детальніше резерви читання.

1. Не довготривалість, а частота тренувальних вправ.

Людська пам'ять краще пам'ятає те, що з'являється періодично, час від часу, а не постійно перед очима. Саме це створює подразник і запам'ятовується краще. А тому щодня, через певні проміжки часу, необхідно проводити невеликі за об'ємом вправи. Тобто тренуватися в читанні часто, порціями, по кілька хвилин краще, ніж читати 1-2 години поспіль без відпочинку.

2. Напівголосне читання (читання-гудіння).

Саме воно було основним елементом навчання читання в школі В. Сухомлинського. Учні класу читають вголос, але так, щоб не заважати товаришам, кожний зі своєю швидкістю.

3. Поурочні п'ятихвилинки читання.

Будь-який урок починається з того, що діти розгортають книгу, 5 хвилин читають у режимі гудіння, а потім проводиться звичайний урок. Такі поурочні п'ятихвилинки дають тижневий тренаж об'ємом до 120 хвилин.

4. Режим помірної читання.

Цей режим пояснюється як читання в міру. Після певного часу, коли дитина читала, їй необхідно дати перерву. Не забувати про відпочинок для очей, губ та язика.

5. Розвиток оперативної пам'яті.

Учень читає речення. Прочитавши 5-6 слів, він може й забути перше слово, йому важко зловити зміст самого речення. Ось тоді необхідно попрацювати над оперативною пам'яттю.

6. Читання в темпі скороговки.

На кожному уроці відводиться час, коли діти вчаться читати скоромовкою. Саме тоді розробляється мовний та артикуляційний апарат, працюють на повну силу органи дихання, язик, губи. Від дитини варто вимагати читати чітко та правильно.

7. Проведення самозамірів читання.

Під кінець уроку варто залишати 2-3 хвилини, щоб провести самозаміри читання. Учень читає у своєму темпі, напівголосно, самостійно підраховує прочитані слова, записує їх кількість у блокнотики, які зберігаються в щоденнику.

Використання таких резервів, на нашу думку, допоможе вчителю навчити кожного учня читати швидко. Але в жодному разі не можна ставити показник швидкості читання понад усі інші якості, такі, як виразність, свідомість, емоційність, плавність, зв'язність. Є. Петіна зауважує: «Читати треба так, щоб прочитаний текст могли однаковою мірою зрозуміти і той, хто читає, і той, хто слухає» [4, с. 28]. Учитель має завжди наголошувати учням на тому, що читати – це значить прагнути зрозуміти текст, зуміти виділити в ньому суттєве, найголовніше. Сам процес читання є складним, взаємопов'язаним процесом між чуттєвим сприйняттям тексту та розумовими операціями, що дають змогу бачити графічні символи, розуміти написане. Для цього є ряд цікавих вправ для дітей, які сприяють розширенню кута зору, збільшенню обсягу слухового та зорового сприйняття школяра, формують стійку увагу, розвивають артикуляційний апарат.

Пропонуємо деякі з таких вправ, що є найбільш ефективними:

1. Вправи на збільшення кута зору:

– читання з лінійкою (рядок закривається на секунду лінійкою, а потім відкривається: учні читають);

– читання, переказ через підглядання.

2. Вправи для правильного дихання під час читання:

– прочитати найбільшу кількість слів, набравши повітря;

– набрати повітря і подути кораблик;

– розказати алфавіт, набравши повітря.

3. Розвиток пам'яті:

– згадати, що діти бачили, коли йшли до школи;

– згадати перед сном те, що відбувалося протягом сьогоднішнього дня.

4. Вправи для формування уміння слухати і говорити:

– скоротити речення;

– гра «Послухайте і запам'ятайте помилки». Які помилки ви помітили?

– читання загадки з пропущеними буквами, що позначають голосні звуки.

5. Вправи для формування уміння розширювати й уточнювати висловлювання:

– гра «Доповни речення» (учитель вимовляє речення і пропонує дітям збільшувати його, додаючи по одному слову, наприклад, «Іде зима ...»);

– дай відповідь: «Так чи не так. Знайди помилку. Доведи свою думку».

В. Сухомлинський наголошував на тому, що «той, хто вміє швидко і свідомо читати, зможе успішно оволодіти знаннями» [6, с. 476]. Отже, вироблення відповідного темпу і свідомого читання допоможе учням сприймати текст цілісно, запам'ятовувати те, що читали, водночас порівнювати, думати, зіставляти, фантазувати. Саме такого рівня читання необхідно досягати в початкових класах.

Список використаних джерел:

1. Голюк О. А., Родюк Н. Ю. Застосування наочності як засобу підвищення ефективності навчання в практиці початкової школи XIX століття / О. А. Голюк, Н. Ю. Родюк // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, VI (71), Issue: 173, 2018 Sept., P. 7-10
2. Гондюл І. Л. Бібліотечка вчителя : Методи роботи над удосконаленням техніки читання у молодших школярів / І. Л. Гондюл // Бібліотечка вчителя початкової школи. – 2000. – № 12. – С. 19-20
3. Каптуренко О. І. Бібліотечка вчителя : Як навчити учнів читати швидко і правильно. / О. І. Каптуренко // Бібліотечка вчителя початкової школи. – 1997. – № 9-10. – С. 5-7
4. Петіна Є. О. Бібліотечка вчителя: Методи і прийоми вдосконалення техніки читання під час навчання

грамоти / С. О. Петіна // Бібліотечка вчителя початкової школи. – 2000. – № 12. – С. 28-32

5. Родюк Н. Ю. Формування професійно-педагогічної комунікації майбутніх учителів / Н.Ю.Родюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Старобільськ, 2017. – 4 (309) травень. – С. 226-231

6. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям / В. О. Сухомлинський // Вибр. твори: у 5 т. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 2. – 476 с.

7. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. І. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.

8. Лазаренко Н. И. Проектная технология в обучении: от веб-квеста до блог квеста / Н. И. Лазаренко // Педагогические инновации – 2017: материалы международной научно-практической интернет-конференции, Витебск, 17 мая 2017 г. / Витеб. гос. ун-т ; редкол.: Н.А. Ракова (отв. ред.) [и др.]. – Витебск : ВГУ имени П.М. Машерова, 2017. – С. 88.

9. Лазаренко Н. І. Формування у молодших школярів поняття про слово у взаємозв'язку його лексичних та граматичних значень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Методика викладання (української мови)» / Н. І. Лазаренко. – К., 1993. – 24 с.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ КАРТИНИ СВІТУ В ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Олена Грибачова, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: О. П. Григорович, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

FORMATION OF THE INTEGRAL WORLD'S PICTURE OF THE JUNIOR SCHOOL AGE CHILDREN

Elena Grybachova, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті досліджено теоретичні питання формування цілісної картини світу в дітей молодшого шкільного віку. Розкрито роль та методичну цінність методу гри, виокремлено чинники, які сприяють формуванню даної якості особистості дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: цілісна картина світу, молодші школярі, процес навчання, гра.

Abstract. The article deals with theoretical questions of the formation of a integral picture of the world of the junior school age children. The role and methodical value of the game method are revealed, factors that contribute to the formation of such quality of individual of the junior school age children are identified.

Key words: the integral picture of the world, younger schoolchildren, the process of learning, game.

Ідея формування цілісного сприйняття природи є визначальною в екологічній освіті. Остання розглядається як неперервний процес, що охоплює всі вікові й соціальні групи населення, передбачає рух від елементарних екологічних знань, уявлень дитини до усвідомлення і практичної реалізації природозберігаючих технологій дорослою людиною. Аналіз літератури свідчить, що окремі складові процесу формування цілісного сприйняття природи традиційно входять до кола актуальних питань педагогіки. Зокрема, залучення дітей до безпосереднього сприймання об'єктів природи, сприймання її складових у зв'язках та за участі різних аналізаторів розглядалися Й.Ф. Гербартом, Я.А. Коменським, Й.Г. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, В.О. Сухомлинським та ін. Сучасна педагогіка додала низку нових підходів, де об'єктами сприймання виступають: а) загальні закономірності функціонування природи (В.Р. Ільченко, К.Ж. Гуз), б) природа у відповідності до ієрархічного принципу її побудови (А.В. Степанюк, С.П. Пескун, З.П. Плохій), в) конкретні об'єкти, явища природи (Т.М. Байбара, Н.М. Бібік,